

egyén saját akarata szerint rendezzi be és akaratának megnyilvánulása szerint kell cselekményeit elbírálni. Az egyéni cselekedetet rendszerint a haszon gondolata irányítja és a különböző érdekek collisioja elkerülhetetlen; az érdekösszeütközések szabályozása és kiegyenlítése a jogrend egyik főfeladata, mely ítéleteiben azonban szorosán elöködik afelett is, hogy az egyéni cselekvésnek nemcsak a jog, hanem az erkölcsi rend és a tisztesség állítanak fel korlátokat. Ezek határain belül a társadalmi rendnek a magántulajdon, a szerződés kötés szabadságának elismerése, a családi élet megbecsülése képezik a főpilléreit.

Ezén vezérelve Németországban nem iskolai tantételek többé, hanem irányítják a társadalom vérkeringését, minek legjobb bizonyítéka, hogy a törvénykönyvvel szemben felmerült áramlatok nem voltak képesek tekintélyét nagyobb mérvben megingatni. A szabadjogi iskola tanításai, melyek a bírót angol mintára fő jogteremtő tényezőnek kívánják megtenni, nem népszerűek többé, mióta gyakorlati uton megtanultuk, mily nehezen tér el a bíróság a járt ösvénytől és mennyi küzdelembe kerül kézzelfogható igazságtalanságokat a birói gyakorlattal jóvá tétetni (valorizáció). A társadalomtudományi elmélet a magánjogot tisztán mint a társadalmi élet egyik nyilvánulását kezeli. Induktív rendszere sok tekintetben új életet vitt be annak területére, de sokak szemében előkészítette a talajt a forradalom rombolásai számára, melyek az egyén jogait magánjogi téren époly kevéssé voltak hajlandók respektálni, mint a háborús intézkedések egész tömege. Mindezen áramlatokkal szemben a törvénykönyv az egyéniség tiszteletének és a gazdasági szabadságnak oly erős váranként állt, hogy lerombolása a közhit szerint Némethon állami létének feladásával volna egyértelmű és nincs aziránt kétség, hogy belátható időn belül a jubiláló kodex mélyreható megváltoztatására vagy átdolgozására nem fog sor kerülni.

Dr. Engel Gyula.

Állampolgárság és bontóper. Házassági törvényünk 116. §-a szerint a magyar bíróságok csupán magyar állampolgárok házassági ügyeiben járnak el, illetve külföldiek ügyében csak akkor, ha ott a magyar bíróságok ítélkezése szabályos. Ez okból a törvényszék mindig megkívánja a magyar állampolgárság igazolását. A békeszerződésnek állampolgársági rendelkezései meglehetősen zavart támasztanak. Az elszakadt területeken községi illetőséggel bíró magyar állampolgároknak, akik állampolgárságukat fenn akarták tartani, egy éven belül optálniuk kellett. Sokan, részben a békeszerződés rendelkezésével való tájékozatlanság, részben pedig nem-törődömség okából az optálási határidőt elmulasztották. Ilyen esetekben természetesen a magyar állampolgárság, ha csak visszahonosítás nem következik be, aminek az

utja körülményesebb, nem lesz igazolható. Ezuttal nem érintjük azt az alaposabb megfontolást igénylő kérdést, hogy nem volna-e okos, ha e téren valamelyes könnyítést létesítenének, esetleg visszahonosítás feltételeinek egyszerűsítése útján. A házassági perben az állampolgárság igazolása még akkor is nehézségekbe ütközik, ha nő kéri a bontást, akinek a férje bár optált, az optálás igazolását nem bocsátja rendelkezésre. Ügyvédi körökből vett panasz szerint a belügyminiszterium a hivatali titoktartás rosszul értelmezett elvei nevében a feleségnek megtagadja a férj optálására vonatkozó felvilágosítást. Ezen a bajon egyszerű adminisztratív rendelkezéssel is lehet segíteni.

Katolikus osztrák állampolgár katolikus külföldivel, akinek első, katolikussal kötött házasságát az illetékes külföldi hatóság felbontotta, Ausztriában érvényes házasságot köthet. A burgenlandi polgárok e tekintetben mint külföldiek tesznek számot (Judikatenbuch des Österreichischen Obersten Gerichtshofs, 18. sz.).

A Pp. 598. §-ához. A fizetési meghagyásos eljárásnak mind az 1893. XIX. t.-c., mind pedig a Pp. miniszteri indokolása által bevallottan az volt a célja, hogy a nem vitás követelések behajtása körüli eljárást egyszerűbbé és olcsóbbá tegye. Az 1893. XIX. t.-c.-ről a Pp. indokolása megállapította, hogy „az ezzel a törvénnyel létesített fizetési meghagyás intézménye nem valósította meg egészen a hozzá fűzött várakozásokat; a felek azt aránylag csekély mértékben veszik igénybe, aminek az 1893. XIX. t.-c. egyéb fogyatkozásain kívül főbb oka az, hogy az ellentmondást a törvény szerfölött megkönnyítette és így az a helytelen következmény állott be, hogy a fizetési meghagyások nagy részét ellentmondással támadják meg.”

A fizetési meghagyásos eljárás fő terepuma az u. n. behajtási per volna, illetve e területen is azok az esetek, amelyekben a hitelező fellépésekor abból indul ki, hogy a vételárral, vagy vételárhátralékkal adós vevő nem akar, hanem nem tud fizetni. Mai praxisunkban az ily esetek ismét nagy mennyiségben mutatkoznak és ezért automatice a fizetési meghagyásos eljárás felé fordul tekintetünk. Megállapíthatjuk azonban, hogy az a szemrehányás, amellyel a Pp. az 1893. XIX. t.-c. szabályozását illette, javarészt jogosult a Pp. szabályozásával szemben is. Hogy ez így van, annak nem kis mértékben a címben hivatkozott törvényhely rendelkezése is az oka. A Pp. 598. §-a szerint u. i. az ellentmondás a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 15 nap eltelté után is előterjeszhető mindaddig, amíg a fizetési meghagyás alapján kielégítési végrehajtást rendelő végzésnek az adós részére történt kézbesítésétől számított 15 nap el nem telt.

Miért kellett ezt a különleges, mert a végrehajtás foganatosítása után is előterjeszhető u. n. utólagos ellentmondást intézményesíteni?

A felhívott törvényhely indokolása szerint „csupán egy ellentmondási határidő az adós érdekeinek megóvására nem nyújt elegendő biztosítékot. A peres eljárásban az adósnak kétszeri intése szükséges arra,